

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De frigidis & maleficiatis. Consilium DXLI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

rendi lucri ab altero conuge. *Parorm. in c. Significa-
vit nu. 3. De donat. inter vir. & uxor.*

Nec ad rem facit, quod à pœna incestuum, seu illicitarum nuptiarum excipitur tam vir, quam mulier, si errore non affectato illicitum matrimonium contraxit. Nam id referendum tantum est ad pœnam confiscationis dotis seu donationis ante nuptias, à qua eximit iusta ignorantia: uti eleganter & verè deducit Chassaneus, l. *Qui contra C. De incest. nupt.* dicens quod nullus textus in mundo sit, qui dicat propter iustam ignorantiam acquiri aliquod lucrum nuptiale. Et quo casu iusta ignorantia excuset à pœna confiscationis, necessarium est, cum conjugem, qui lucrari vult, statim detecto impedimento seu errore deferere conjunctionem matrimonij illiciti. *l. Qui contra in verb. sine ulla procrastinatione;* quod (quantum ex repetita memoria putamus) hic factum non est: dicta Domicella Maria duobus mēibus in conjunctione mariti perseverante, & præterea tam in iudicio, quam extra tendente ad matrimonij continuationem, & illiciti excusationem; quod solum sufficere ad amissionem lucri respondit Chassaneus, d. *consil. 49. in fine.*

Sanè quod ad injuriarum actionem attinet, dubium non est, quin injuriā aliquā affecta sit Domicella Maria, si præsupponatur Dominum Carolum plenam scientiam impedimenti habuisse, *l. Si supra De iniurijs.* Verum quoniam ex plenā scientia condemnatus non est, sed ex crassa ac lupinā ignorantia, non facit liquet, in quo intentio injuriandi constitui possit; sine qua intentione injuriarum actio non nascitur, *l. illud & sane De iniurijs.* Quamvis interim hoc quoque verum sit, inter liberas personas stuprum legibus publicis magis coerceri, quam actionibus privatis injuriam, *l. Inter liberos Ad leg. Jul. de adult.* quæ si ex hoc facto D. Caroli competere, planè extinctæ essent: ob id, quod in fiscali causa ob idem factum accusatus & condemnatus sit: ita quod privato actio omnino cessare debeat; ut generaliter observatur, cum accusatio, & privata actio ex delicto tendunt non ad persequutionem rei familiaris, sed ad vindictam, qualis est injuriarum actio, *l. Prætor edixit §. si dicatur De iniurijs, DD. in l. un. C. Quando civil. actio præjudicet.* Ita ut Domicellæ Mariæ consultius esse putemus, ut castigatione, quam ex sententia Domini Officialis passus est D. Carolus, contenta, ab ulteriore violentiæ suæ pudicitie querimonia desistat, & sperem acquirendi alicujus lucri deponat.

De frigidis & maleficiatis.

SUMMARIVM.

De frigidis & maleficiatis.

1. Appellatio sit deserta, si apostoli per appellatam non petantur.
2. Matrimonij dissolvendi causa est frigiditas.
3. Frigidus an qui sit quamdiu expectari debeat.
4. Virginitas quomodo præsumatur & probetur.

CONSILIVM DXLI.

IN causa appellationis, quæ inter Adrianum I. Appellantem; & Leonoram B. Appellatam pendet coram D. Officiali Middelburgensi, plura occurrunt, quæ faciunt ad sustinendam sententiam D. Provisoris & Decani juris-
Consil. Wamel, Tom. II

ditionis Walachrie prioris instantiæ Iudicis. In primis enim ad confirmationem dictæ sententiæ illud potentissimè facit, quod appellatione pro parte dicti Adriani à dicta sententia interposita, apostolisque petitis, Dominus Provisor dixieris se in termino juris, & interim responsurum de apostolis: quo termino pendente Appellans ad D. Provistorem pro obtinendis apostolis in actis nobis exhibitis non videtur rediisse. * Ut enim tam iure civili, *l. 1. de libel. dimiss. l. Præses C. de appellat. quam Canonico, c. 1. & c. Ab eo De appell. lib. 6.* deferitur interposita appellatio, & sententia confirmatur, si numquam petiti sint apostoli: ita quoque censetur appellationi renuntiare Appellans, si petitis apostolis Iudex responderit se in termino juris, & interim responsurum, & appellans intra illum terminum ad Iudicem pro apostolis non revertatur, *Clement. Quamvis versic. verum de appellat.*

Quā consideratione desertionis seu renuntiationis seposita, pro dicta sententia stat iustitia causæ; ut merito per D. Officialem confirmari debeat. Iusta enim est causa divortij, non tantum separationis thori, manente vinculo coniugali, ut contingit ex causâ adulterij, vel nimie levitatis, *c. Gaudemus De divort. l. Consensu C. De repud. c. Litteras De rescriptis. spoliat.* sed etiam plenæ & absolutæ dissolutionis; nimirum ut dissoluto & resoluto matrimonio ex impotentia coeundi, uxor quamdiu per virum cognita non est, possit proclamare in libertatem, *c. 1. & c. fin. De frigid. & malefic.* De quâ quidem impotentia dum constat, vel ex conjugum confessione, vel ex evidente corporis inspectione; statim, & omni momento fieri potest plenissima separatio etiam cum potestate alias nuptias contrahendi per eum, qui impotens non est.

* Quamvis enim cum de impotentia dubitatur, & qui impotens est, eam negat, & alter probabiliter de eâ fidem facit, continuanda & expectanda sit totius triennij cohabitatio, *c. Laudabilem De frigid. & malefic.* ut experimentum fiat, an qui impotens est, arte Medicorum, aut aliâ ratione potestas fieri possit, & sic matrimonium retineatur: cum tamen de impotentia evidenter constat, non est urgenda, vel expectanda triennalis cohabitatio; eaque est omnium ad unum Canonistarum sententia, *Præpositus in d. c. Laudabilem & ibi Panor. & alij.* Cum igitur evidenter in hac causa constet de impotentia Appellantis, ex eo, quod ipse eam confiteatur de præsentis statu, hoc est, tempore quo Appellata in libertatem proclamare cepit, asserens se illam in Francia contraxisse; & ex præsentis statu in præteritum facilis sit ejusdem impotentie præsumptio; * præsertim quia Appellata, cum Appellanti nuberet, virgo fuisse præsumatur, *Doct. in c. 1. De adult. & stup. & Appellans eam corruptam* fuisse ab alio nusquam asserat, & per obstetrices etiam ex decreto Domini Iudicis, inspecta virgo incorrupta inventa fuerit, accedente etiam jurato iudicio amplius quam septimæ manus propinquo-
rum, Præpositus in d. c. Laudabilem nu. 6. alij in c. fin. De frigid. & malefic. merito potuit Dominus Provisor triennij cohabitationem abrumpere, & dictæ Leonoræ potestatem alias fecundiores nuptias repetendi dare. Nam & illorum omnium concu-
sus

sus facit, ut Appellanti asserenti, quod Leonoram in principio cognoverit, & quod hæc impotentia supervenerit contracto matrimonio (ideoque ad dirimendum illud nihil faciat, *Par. m. c. Ex publico De convers. conjugat.*) credendum non sit: id enim si verum fuisset, non perstitisset ubique Appellans in suo conatu probationis vitij supervenientis, & accidentalis, curabilitatis, ac curationis ejusdem. Quorum enim eo confugeret, qui retinendi, continuandique matrimonij potestatem haberet, ex antecedente, seu semel tantum interveniente verâ matrimonij per copulam carnalē consummatione.

Neque allegatæ curabilitati suffragantur Medicorum, & Chirurgorum testimonia, quæ (ut tota ferè Medico. im ars ex testimonio Hippocratis, *Aphor. 1.* est fallax) incerta sunt; fundata in falsa allegatione Appellantis de contracto hoc vitio in Gallia ex coitu cum famula diversorij publici: quam incertitudinem, & fallaciam exitus rei satis comprobavit; cum nihil profuerint, etiam per longius intervallum, plurium Medicorum adhibita pharmaca, emplastra, aliæque eorum remedia; nemoque sit Medicorum aut Chirurgorum, qui in repetito suo testimonio asserat Appellantem naturali potentia restitutum esse; & inter eos solus Doctor Beaufardus dicat calore medicamentorum fieri posse, ut appellans arrigat, sed id non diu duraturum. Animadvertat hic D. Officialis, an huic lubrico & incerto experimento incorruptam virginē subijcere debeat; ut quā Appellans ignominia apertè afficere non potest, ei sic pateat via ad omne genus ludibrij, per impudicū hoc experimentum: qui olim in prima instantia, apertè ei viā per decretum Iudicis & repetendæ & retinendæ possessionis hujus matrimonij, pendente hac lite, (si modò de accusatâ ipsius sævitia caveret) non tantum experimenti faciendi, sed plenæ matrimonij, saltem in figura, occasionem non solum non arripuit, sed apertè etiam sæpè requisitus, detrectavit; palam profitendo, quod ne juratoriam quidem cautionē de non sæviendo in Leonoram præstare vellet diffidentia abstinendi à sævitia. Ita ut cum Appellans potissimam causam gravaminis, & suæ appellationis constituat in denegata continuatione cohabitationis triennalis, & in denegata occasione seu potestate experiendi virilitatem suam cum Leonora, iustæ appellationis ansam non habuisse deprehendatur.

Nec est quod appellatio in secunda instantia videri possit iustior effecta ex testimonio duorum testium Lævini Wilhelmi, & Cornelij Petri, deponentium quod Reo ante contractum per eum cum appellata matrimonium, & Lævinus quidem etiam post contractum matrimonium, sæpius condormiverint, & arrectam illius penem sæpius viderint. Nam sunt hi duo testes ex loco, & tempore singulares; cum neuter illorum dicat, quod uterque simul eodem loco, & tempore id viderit; ideoque propter singularitatem neutri credi debet, *l. iurisjurandi, & ibi doct. C. De testib.* Deinde in proposito cum satis constet appellantem in impotentia constitutum venisse ad hoc matrimonium, & dictus Lævinus deponat se hujusmodi arrectionem percepisse tantum eo tempore, quo appellans nondum uxore duxerat, & minime post contractum

per eum matrimonium, nihil prodesse debet antecedens aliquot annos potentia. Quorum quidem duorum testium testimonia etiam improbabiora, & minus verosimilia sunt ex depositionibus aliorum testium, quos Appellata produxit: quatenus quidam de fama & vulgi opinione deponunt, quod Appellans vulgò impotens habebatur, & Adrianus sine gaudio appellabatur; eique id in facie sæpè objectum fuerit; quodque cum coequalibus lupanaria accedens, nullius scorti amplexus curaverit. Eoque tendit Hermanni Dirix depositio de confessione Appellantis, quod impotens ad hoc matrimonium pervenerit, spe recuperandi potentiam. Et sanè si potentiam (quam amissam, non sibi agnatam contendit) Appellans vere recuperasset, posset facillè sine turpi experimento cum Appellata, & non cum alio scorto (ad quod tamen in hac lite contra prohibitionem juris contendit) id demonstrare. Si enim verum est, quod prædicti duo testes deponunt, quod viderint Appellantem arrigentem, tunc cum uxore careret, cur idem quoque ei ultro, vel ad id non nienti, contingere non posset; & cum contingit Medicos, aut Iudicem, aut alios fide dignos viros inspectores, ac velut arbitros, & testes irumpentis hujus signi recuperatæ potentia, adhibere? Sed certum, & apertum est, Appellantem ad id solum hujusmodi facilitatione recuperatæ potentia, & petitione ac oblatione turpis experimenti, nisi, ut Appellatam & ludibrio subijciat, & litem hanc ei diuturniorem faciat; eamque ab usu matrimonij arceat improbitate, & improbabilitate litis, ad quem ipse per impotentiam pervenire non potest. Sic ut omnibus maturè perpensis officium Venerabilis D. Officialis esse putemus, ut ipsdem vestigijs cum Domino Provifore insistendo, ejusdem Domini Proviforis sententiam confirmet; appellante in expensis condemnato.

De frigidis & maleficiatis.

SVM MARIUM.

Matrimonium quod ob frigiditatem nullum est an lucra nuptialia mereatur.

1. Matrimonij nullitatem efficit frigiditas.
2. Matrimonio existente nullo, nulla debentur lucra nuptialia.
3. Dos putativa an eadem privilegia habeat, quæ vera.
4. Matrimonium putativum non gaudet privilegio matrimonij veri.
5. Frigidus separationem thori facere potest.
6. Statutum quod acquisita inter coniuges sint communia, an locum habeat inter putativos coniuges.
7. Acquisita non censentur quæ ex distractione immobilium alterutrius coniugum accurrunt.

CONSILIVM DXLII.

CONSuetudo loci est, ut uno ex conjugibus præmoriēte sine liberis ex eorum matrimonio natis, acquisita immobilia & mobilia æqualiter dividantur. Contractum est matrimonium inter Ludovicum & Catharinam, ac pluribus annis communi cohabitatione continuatum; sed nullâ interveniente copulâ: Catharina circiter decimum sextum annum à contracto matrimonio ad Iudicem proclamat, virique frigidus